

فساد اداری و روشهای مؤثر مبارزه با آن

سراج الدین ادیب/ قسمت اول

دموکراسی و اخلاقیات را مخدوش میسازد و از این طریق مانع توسعه سیاسی و اجتماعی میشود.

فساد اداری در نظام اقتصادی یکی از ویژگی های گم که هر نظام اقتصادی را مستعد و آماده پرورش یا عدم پرورش فساد میکند، میزان دولتی بودن اقتصاد است. دولتی بودن اقتصاد باعث تمرکز در تصمیم گیری، تخصیص بودجه، اعطای امتیازات اقتصادی، صنعتی، فرهنگی، اجتماعی و گسترش نظام اداری و با ناکار آمد شدن آن می شود.

حجم فساد اداری منجر خواهد شد. و - میزان اجرای مجازاتهای پیش بینی شده و نگرش افراد عمومی در این مورد بر اجتناب یا تمایل به ارتکاب فساد مؤثر خواهد بود. فساد اداری و پیامد های آن - فساد اداری از طریق خدشه وارد کردن بر سیستم های دولت برای تأمین منافع و اهداف اکثریت، باعث اتلاف منافع محدود و اقتصادی شده و مصارف هنگفتی بر جامعه تحمیل می کند - فساد اداری باعث کند شدن رشد اقتصادی می شود، زیرا انگیزه سرمایه گذاری را برای سرمایه گذاران داخلی و خارجی کاهش می دهد. - فساد اداری سبب قهقراپی و بسوزی فعالیتهای خدماتی و تجاری توسط شرکتهای کوچک می شود و فعالیتهای اقتصادی مهم را به انحصار بخش دولتی یا خصوصی (افراد با نفوذ و وابستگان به قدرت) در آورده و به طور کلی « ساختار های انحصارطلبی » را تقویت می کند. - فساد اداری از درجه مشروعیت دولتها میکاهد و ثبات و امنیت جوامع را به خطر می اندازد، همچنین ارزشهای

در جوامع چون افغانستان متأسفانه انتصاب و اختصاص پست های تشکیلاتی دولت بر مبنای سازمانی، خویشاوندی و قوم سالاری یا رشوه و یا به صورت امری تئانی بین افراد متمول، مخصوصاً سیاستمداران و عوامل بوروکراسی اداری بماند. این امر باعث فساد اداری می شود. فساد اداری در افغانستان از طریق خدشه وارد کردن بر سیستم های دولت برای تأمین منافع و اهداف اکثریت، باعث اتلاف منافع محدود و اقتصادی شده و مصارف هنگفتی بر جامعه تحمیل می کند - فساد اداری باعث کند شدن رشد اقتصادی می شود، زیرا انگیزه سرمایه گذاری را برای سرمایه گذاران داخلی و خارجی کاهش می دهد. - فساد اداری سبب قهقراپی و بسوزی فعالیتهای خدماتی و تجاری توسط شرکتهای کوچک می شود و فعالیتهای اقتصادی مهم را به انحصار بخش دولتی یا خصوصی (افراد با نفوذ و وابستگان به قدرت) در آورده و به طور کلی « ساختار های انحصارطلبی » را تقویت می کند. - فساد اداری از درجه مشروعیت دولتها میکاهد و ثبات و امنیت جوامع را به خطر می اندازد، همچنین ارزشهای

انتظار می اندازد. عواملی که فساد اداری را بروز میدهد: بر رسیهای صورت گرفته بر روی پدیده فساد اداری حاکی از گسترده بودن عوامل مؤثر در بروز این پدیده دارد که مهمترین آنها عبارتند از: الف - تفاوت حقوق و مزایای کارمندان دولت در مقایسه با بخش خصوصی و سایر شهر و ندان، تورم فضایی تا مطمئن در جامعه که در آن اعمال خلاف اخلاقی و فساد رواج می یابد و در نهایت بر ثبات اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و سیاسی جامعه صدمه وارد می کند. ب - مداخله دولت در ارائه سیاست های قیمت گذاری (ایجاد اختلال در مکانیزم بازار) و استفاده از روشهای اداری است که باعث افزایش فساد می گردد. ج - روابط خویشاوندی در جوامع مانند افغانستان که علائق و روابط خویشاوندی بسیارشده است، اعضای خانواده و دوستان یک کارمند دولتی از او انتظار دارند که معیار ها، دستورالعمل ها و قانون را نادیده گرفته و بین دوستان و سایر افراد جامعه که عمدتاً غریبه هستند تبعیض قابل شوند.

سرمقاله افغانستان در چشم انداز سیاست آمریکا

حفیظ الله زکی

با آن که هنوز سیاست حکومت جدید آمریکا در قبال افغانستان مشخص نیست، اما روسیه گفته است که خروج سربازان آمریکایی از افغانستان اوضاع این کشور را بدتر می کند و همه تلاش ها را بر باد می دهد.

اوپایا رییس جمهور قبلی آمریکا اگرچه اراده جدی برای برقراری امنیت در افغانستان داشت و در این راه تلاش زیادی نمود؛ ولی در عمل نتوانست بر چالش های سیاسی و امنیتی غلبه کند و صلح و آرامش را در این کشور بازگرداند. آمریکا در پیشبرد سیاست های خود در افغانستان با چند مشکل مواجه شد. اول این که یک راهبرد مشترک و هماهنگ در میان اعضای ناتو وجود نداشت. این کشور ها هر کدام بر مبنای تصمیمات خود در باره افغانستان تصمیم می گرفتند. به همین دلیل در بسیاری موارد سیاست ها و خط مشی های اعضای ناتو در نحوه مقابله با تروریسم و افراط گرایی در قتل قرار می گرفت. این نا هماهنگی ها سیاست های آمریکا را در افغانستان با چالش مواجه می نمود. دوم آمریکا میان انتخاب پاکستان و افغانستان نتوانست تصمیم جدی و روشن اتخاذ کند. با این که حکومت افغانستان همواره اعلام می کرد که لانه کبوتر تروریستی در آن سوسی مرزهای افغانستان قرار دارد و باید جلوی حمایت، آموزش و تجهیز گروه های تروریستی از سوسی کشورها گرفته شود، اما آمریکا در این مورد تصمیم قاطع گرفته نتوانست.

مشکل سوم فرآوری سیاست های اوپاما، حکومت افغانستان بود. در حالی که در زمان ریاست جمهوری جرج بوش حکومت افغانستان با آمریکا روابط بسیار نزدیک داشت، اما این روابط در زمان اوپاما با فراز و فرودهای بسیاری همراه بود. آمریکا روی حکومت افغانستان فشار می آورد تا در عرصه های حکومتداری، امنیت، بازسازی و مبارزه با فساد تلاش کند، اما حکومت افغانستان از طریق برجسته سازی تلفات افراد ملکی، آمریکا را در افزایش تلفات ملکی در افغانستان مقصر می دانست. حکومت با توجه به این اهرم تلاش کرد تا عملیات شبانه، حملات هوایی، بمباران با طیاره های بدون سرنشین و استفاده از سلاح های تکیله را در مناطق مسکونی ممنوع سازد. این فشارها و تنش های موانع بزرگی را در مسیر اهداف آمریکا به وجود آورد و در نهایت آن کشور را مجبور کرد تا برنامه خروج نیروهای نظامی خود را از این کشور اعلام کند، که به نظر اکثر کارشناسان سیاسی و امنیتی این سیاست اشتباه و یا حد اقل زود هنگام بود. حالا بیش از دو سال است که نیروهای امنیتی افغانستان روزهای سختی را در برابر حملات طالبان و گروه های تروریستی دیگر می گذرانند. این نیروها با آن که بیش از حد انتظار از خود شجاعت نشان داده اند، ولی مسایل و چالش های متعدد داخلی، شجاعت و فداکاری این نیروها در تحت شعاع قرار داده است. نیروهای امنیتی با آن که از آموزش های مسلکی بالا برخوردار نیستند، اما شجاعت، فداکاری و انگیزه ملی و وطن دوستی آنان سبب می شود که تا آخرین مرحله مقاومت کنند و در برابر حملات دشمن تسلیم نشوند. با آنهم در دو سال اخیر تعدادی از مناطق به تصرف طالبان درآمد و مراکز چند ولایت در معرض تهدید جدی قرار گرفت و جغرافیای جنگ که پیش از آن در مناطق شرقی، جنوبی و غربی کشور محدود می شد، به گونه سؤال برانگیز در ولایات شمالی کشور گسترش پیدا کرد. در کنار گروه های تروریستی قبلی، گروه داعش نیز افزوده شد و درد سرهای زیادی را برای نیروهای امنیتی در کشور به وجود آورد.

سیاست های ضعیف آمریکا در سال های اخیر و احساس خستگی و بی میلی آن کشور از جنگ طولانی مدت افغانستان، زمینه مداخله کشورهای دیگر را در مسایل افغانستان بیشتر کرد و اکنون این مداخلات منشأ بسیاری از نگرانی ها و دغدغه ها در افغانستان گردیده است. امروز حکومت و مردم افغانستان منتظر اعلام سیاست های آمریکا در منطقه و بخصوص افغانستان است. چنانچه حکومت جدید آمریکا با بی میلی به مسایل نگاه کند و در صدد کاهش حجم کمک هایش به افغانستان باشد، بدون شک این کشور عرصه جنگ های نیابتی گردیده و به پناهگاه امن و مستحکم گروه های تروریستی بدل خواهد شد.

عوامل ناامنی اجتماعی در کشورهای در حال توسعه

قسمت دوم و پایانی

مشخص بودن هویت، قریب الوقوع بودن، شدت احتمال وقوع، عواقب احتمالی و پیشینه تاریخی آنها بررسی می شود. تهدید اجتماعی: تهدید اجتماعی به هویت و ارزش های مورد احترام مربوط می شود و طی آن « ما » یک هویت توسط هویت دیگر مورد حمله واقع می گردد. این قبیل تهدیدات، در محدوده داخل کشور اتفاق می افتد، اما اخیراً با گسترش فرآیند جهانی شدن، تهدید اجتماعی معنای بین کشوری و فراملی را هم یافته است. موج فرابنده مهاجرت، مسافرت، تجارت، ارتباطات و هژمونی زبان انگلیسی باعث تلقی تهدید اجتماعی، به مثابه تهدید سیاسی و حتی تهدید امنیت ملی، شده است. بر این اساس، هویت در کانون توجه مطالعات و بازنگران قرار می گیرد. ویور بر آن است که ایده امنیت، ماهیت اجتماعی (Societal) داشته و در بستر جامعه ساخته و پرداخته می شود. تحلیل های امنیتی مناطق به شکل متفاوتی صورت می پذیرد و یکسان انگاری نظری و عملی به هیچ وجه روا نیست. نهایت اینکه هر مجموعه منطقه ای، فرمول ویژه خود را دارد. یک کشور را باید در کد منطقه ای خود قرار داد و امنیت - ناامنی آن را مطالعه کرد. تجویز رویکرد امنیتی یکسان، برای مناطق مختلف، نتیجه بخش نیست. امنیت اجتماعی و مولفه های آن مانند انسجام گروهی، نظم عمومی، سلامت و مهارت افراد، امید به زندگی و امنیت هویت، نقش مهمی در بقاء و بلندی ملتها دارند.

علاوه بر خشونت ها و کشمکش های آشکار، بیشتر کشورهای در حال توسعه به مکانی ناامن برای زندگی بدل گشته اند و علت کلیدی آن هم وجود فقر مزمن، نداشتن افق روشن (Vision) برای زندگی، تبعیض های گسترده بین ساکنان جامعه، آلودگی، رشد سریع جمعیت و کیفیت وخیم زندگی می باشد. اصلی ترین معضل کشورهای جهان سوم نه پیری که جوانی جمعیت است. در غالب کشورهای جهان سوم بیش از نیمی از جمعیت زیر ۲۲ سال سن دارند. این بافت جوان، نیازها و سیاستگذاری خاصی را ایجاب می کند. نیازهایی از قبیل اشتغال، تحصیل، تربیت بدنی، مهاجرت و مسافرت، تفریح مناسب، یادگیری اجتماعی و نیازهای متعدد دیگر، تبعات امنیتی غیرقابل کنترلی برای کشورهای جهان سوم دارند. اما سیاستگذاران جهان سومی معمولاً از فرصت و قدرت لازم برای پرداختن به این آسیب پذیری ها برخوردار نیستند و به واسطه سلطه درک رئالیستی و اولویت امنیت (وجودی) بر آینده نگری، اغلب دغدغه ها به حملات نظامی خارجی و براندازی خشن قدرت های رقیب معطوف است. امنیت مطلق قابل تصور نیست و وجود درصدی از ناامنی و بحران، عامل بالندگی و پویایی حیات بشری است. منابع تهدید به تحرکات نظامی، تزلزل سیاسی، دغدغه اجتماعی، بی ثباتی اقتصادی و آلودگی زیست محیطی اطلاق می شود که شیوه عمل آنها از طریق مولفه هایی چون

کشورها است، اما با این حال به نظر می رسد ورود به عرصه جدید مناسبات جهانی و برخورداری از تکنولوژی های پیشرفته سبب کاهش کنترل های اجتماعی دولت شده و نوع، میزان و اثرگذاری آسیب ها و ناامنی های اجتماعی بیشتر شده است. گسیختگی از کانون های کنترل سنتی (مانند سست شدن کنترل والدین بر فرزندان) و افزایش چشمگیر رسانه های آسان، ارزان و پرسرعت سبب شده اند تا کشورهای جهان سوم در کنار مجموعه ای از معضلات ملی، گرفتار دغدغه های اجتماعی هم بشوند. این دغدغه ها، همان گونه که گفته شد جامعه و به طور واضح گروه های مختلف اجتماعی را در هدف گرفته است. به عنوان مثال گروه زنان، گروه جوانان، گروه های قومی - مذهبی و یا گروه بازنشستگان و سالخوردگان در معرض آسیب های خطرناکی چون فریب، اسارت، اعتیاد، حذف، تحریف و محرومیت قرار دارند. با تغییر نقش و وزن گروه های مرجع و به طور کلی زوال رضایت باطنی (امید، عشق و تواضع)، رفتارهای خشن را در جوامع جهان سوم به مرز غیرقابل مهارتی رسانده است.

نظامی - امنیتی را بر نیروهای اجتماعی مقدم شمردند، هرگونه مخالفت با قدرت دولت را خیانتی به آرمان استقلال تلقی کردند، کشور را به سنسنگری بزرگ فرقی کردند، مقاومت در قبال تجاوز خارجی تبدیل کردند و توجه خاصی به پایه های اجتماعی قدرت و دغدغه های جامعه نکردند. همه این باورها و پنداشته ها باعث شد تا دولت به بتوان یگانه و مهمترین بازیگر عرصه قدرت، وجه اجتماعی امنیت و به طور کلی آسیب پذیری داخلی در تولید خطر را، نادیده بگیرد. گروه های اجتماعی - یعنی مهمترین هواداران تغییر یا تثبیت وضع موجود، بحران های جاری در کشورهایی چون اوکراین، لبنان، عراق و افغانستان و نیز آمریکا سستی ز پنهان که در آسیا و سایر قاره ها ریشه دوانده، نتیجه بی توجهی به بافت گرو همای اجتماعی است، گروههایی که ارزش های سیاسی را تعریف می کنند و نسبت به گذشته نقش برجستهای در تعریف و اجرای سیاست های دولت ها پیدا کرده اند. بسیاری از کشورهای جهان سوم شاهد حجم عظیمی از ناامنی اجتماعی مانند حذف هویت ها، بی اعتمادی، اعتیاد، ابتلاء به بیماری های خطرناک و کشنده، باندهای تخریب و کشتار و دزدی و مواردی از این دست می باشند. آمارها نشان می دهند که کشورهای جهان سوم با دشواری های قابل توجهی در شناسایی، ایجاد و توسعه امنیت اجتماعی مواجه هستند. هرچند بسیاری از این ناامنی ها حاصل شکل بندی جامعه شناختی و تاریخی ساکنان این

کارتون روز: آلودگی هوا. A cartoon illustration of a man in a grey coat and white scarf covering his mouth and nose, standing in a hazy, polluted environment. The text 'کارتون روز' and 'آلودگی هوا' is visible.

روزنامه افغانستان ما از همه دانشمندان و نویسندگان دعوت به همکاری می نماید. هیئت تحریر در ویرایش مطالب دست باز دارد. مقالات وارده بازگردانده نمی شود. مسئولیت مقالات به عهده نویسندگان آنها است و تنها سرمقاله بیانگر دیدگاه روزنامه افغانستان میباشد. www.dailyafghanistan.com Email: thedailyafghanistan@yahoo.com

بنیان گذار: دکتر حسین یاسا
مدیر مسول: محمد رضا هویدا
سردبیر: حفیظ الله زکی
کاریکاتورست: خالق علی زاده
دیزاین: علی اصغر زاهدی، مصطفی جعفری
مسئول وب سایت: غلام عباس اصلان
آدرس: کابل، شهرک امید سبز، فاز چهار، کوچه ششم، خانه نمبر ۷-۱۳۷

افغانستان ما The Daily Afghanistan Ma
Daily Outlook AFGHANISTAN The Leading Independent Magazine